

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره اول - سال چهارم

۱۳۶۲-۱۳۶۳

شماره ترتیب چاپ ۱۶۶۶

بسم الله الرحمن الرحيم
" تعاونوا على البر والتقوى "

طرح قانونی بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران

بنا به لزوم تهیه قانون جامعی در مورد بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی و اجرای بند ۲ اصل چهل و سوم و قسمت مربوط به بخش تعاونی اصل چهل و چهارم و سایر اصول قانون اساسی، " طرح قانونی بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران " به ترتیب زیر بر اساس مطالعات وسیع و همجانبه تهیه شده و تقدیم مجلس شورای اسلامی می گردد .

۱ - در ظرف حدود یک سال جلسات بحث و بررسی با همکاری عدمای نمایندگان مجلس و مسئولین اجرایی دولتی مربوط به امور تعاونی و مشارکت کارشناسان و صاحب نظران تعاونی و اساتید دانشگاه این طرح تهیه گردید ماست .

۲ - قوانین شرکت های تعاونی و قوانین مربوط به تشکیل مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی و سایر قوانین مربوط به تعاونیه ها تا قبل از تشکیل مجلس شورای اسلامی و تجربیات حاصل از اجرای آنها مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است .

۳ - قوانین بخش تعاونی در کشورهای مختلف جهان و تجربه بشری در مورد بخش تعاونی و نقاط ضعف و قوت آنها نیز مورد مطالعه قرار گرفته است .

۴ - تمامی پیش نویسها ، پیشنهادها و ابتکارات در مورد بخش تعاونی مورد مطالعه و استقاده قرار گرفته است .

در ضمن بعلت اهمیت تعیین کننده این طرح در اقتصاد کشور و لزوم بررسی همجانبه این طرح در مجلس و بعلت اینکه این طرح دارای جنبه های مختلف اقتصادی ، برنامهریزی ، بازرگانی ، کشاورزی و صنعتی است پیشنهاد می گردد که این طرح به کمیسیون خاص مرکب از نمایندگان کمیسیونهای مربوط ارجاع گردد .

حسین پورسلاری - بهمقدار - سیدها دی خامنای - مهدی طیب - اسدالله بیات -

اسماعیل خوشنویس - غلامعباس زائری - علم طاهری - آل سید غفور - محمد علی
تاتاری - منتجب نیا - عابدین زاده - کاظم نوروزی - صمد شجاعیان - اخلاقی نیا -
محمود مروی - فضلعلی - محمد رشیدیان - عبدالجمید قارجمی - سید فضل الله حسینی
برمائی - اسدی نیا - سید مصطفی کبابی - مجید انصاری - دهقان - حسین کمالی -
غلامرضا رحیمی - فواد کریمی - سید محمد کیاوش - کروی و یکا مضای ناخوانا

بسمه تعالی

.. تعاونوا علی البر والتقوی ..

" پیش نویس طرح قانونی بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران "

فهرست

فصل اول - اهداف و ضوابط کلی بخش تعاونی

فصل دوم - تعاریف

فصل سوم - مقررات

فصل چهارم - انواع تعاونیه

فصل پنجم - ارکان تعاونیه

فصل ششم - تشکیل و ثبت تعاونیه

فصل هفتم - مقررات کار تعاونیه

فصل هشتم - مقررات مالی

فصل نهم - انحلال و تصفیه

فصل دهم - بنیاد تعاون

فصل یازدهم - مقررات دیگر

طرح قانونی بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران

فصل اول - اهداف و ضوابط کلی بخش تعاونی

ماده ۱ - هدف بخش تعاونی اجرای فرمان الهی " تعاونوا علی البر والتقوی " ، و مفاد بند ۱۵ اصل سوم قانون اساسی در اقتصاد کشور و تأمین مقاصد بند ۲ اصل چهارم و سوم و قسمتهای مربوط بمبخش تعاونی اصل چهارم و چهارم و سایر اصول قانون اساسی میباشد .
ماده ۲ - شرکتها ، موسسات و اتحادیههایی که با رعایت مقررات این قانون (بهتأیید بنیاد تعاون) تشکیل و بهتثبت برسند ، تعاونی قانونی شناخته میشوند و کلیه دستگاهها و سازمانهای دولتی ، بانکها ، و سایر نهادها و سازمانهای عمومی موظفند با رعایت این قانون و در حدود مقررات بنیاد تعاون با الیگونه متعاضد و نیها همکاری نمود و امکانات و تسهیلات خود را در اختیار آنها قرار دهند .

ماده ۳ - بخش تعاونی با رعایت ضرورتهای حاکم بر برنامه ریزی عمومی کشور در هر یک از مراحل رشد ، فعالیت نموده و کلیه دستگاهها و سازمانهای دولتی ، بانکها ، و سایر نهادها و سازمانهای عمومی موظفند در اجرای برنامهها و طرحهای اقتصادی خود از همکاریها و فعالیتهای این بخش حداکثر استفاده را بنمایند .

ماده ۴ - موضوع و قلمرو فعالیتهای اقتصادی بخش تعاونی شامل کلیه امور مربوط به تولید و توزیع و خدماتی میشود که خارج از قلمرو بخش دولتی مقرر در اصل چهارم و چهارم قانون اساسی قرار دارد .

تبصره - موضوع فعالیتهای هر یک از انواع تعاونیها با رعایت مقررات این قانون در اساسنامههای نمونه مربوط بدان ، تعیین می گردد .

ماده ۵ - اساسنامه نمونه هر یک از تعاونیها با رعایت مقررات این قانون باید شامل نکات زیر باشد .

نام : با قید کلمه تعاونی ، تابعیت ، هدف ، موضوع و نوع ، حوزه عملیات ، مدت ، مرکز اصلی و نشانی ، میزان و نوع سرمایه ، عضو ارکان ، مقررات مالی ، ادغام ، انحلال و تصفیه .

ماده ۶ - تعداد اعضای شرکتها ، موسسات و اتحادیههای تعاونی که اساسنامه نمونه مقرر مینماید نباید از هفت نفر کمتر باشد ، مگر در موارد ضروری که بنیاد تعاون میتواند

برای مدتی موقت به یک تعاونی اجازه بدهد که با حداقل ۵ عضو فعالیت خود را ادامه دهد .

فصل دوم - عضو

بخش اول - تعریف عضو

ماده ۷ - عضو ... در شرکتها و موسسات تعاونی شخصی است حقیقی و در اتحادیه های تعاونی شخصی است حقوقی که واجد شرایط مندرج در این قانون بوده و یا رعایت ضوابط مربوط در جهت تحقق اهداف بخش تعاونی فعالیت نماید .

بخش دوم - شرایط عضویت

ماده ۸ - شرایط عضویت در تعاونیها عبارتست از :

- ۱ - دارا بودن تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران .
- ۲ - عدم ممنوعیت قانونی و قضائی .
- ۳ - قبول اساسنامه تعاونی و تسلیم درخواست کتبی عضویت مبنی بر تعهد رعایت مقررات مربوط بدان .
- ۴ - مشارکت در سرمایه تعاونی در شرکتها یا تعاونی ، به ترتیبی که در فصل سرمایه آمده است .
- ۵ - سکونت یا اشتغال در حوزه عمل تعاونی و تعهد اشتغال تمام وقت در تعاونیها یا تولید .
- ۶ - عدم عضویت در تعاونی مشابه .
- ۷ - دارا بودن سایر شرایط خاص هر یک از انواع تعاونیها طبق اساسنامه منومر مربوط بدان .

بخش سوم - حقوق و تکالیف عضو

ماده ۹ - در مجامع عمومی هر عضو فقط دارای یک رای است .

ماده ۱۰ - حقوق و تکالیف کلیه اعضای تعاونیها از نظر التزام بمتعهدات و شروط و مسؤولیتهای ناشی از عضویت مساوی بوده و هیچ موضوعی موجب تفاوت و تبعیض در این امور نمیگردد .

تبصره - عضو مسؤول کلیه تعهداتی میباشد که قبل از عضویت وی در تعاونی ایجاد

شده است .

ماده ۱۱ - اعضاء ميتوانند طبق اساسنامه تعاونى و آئين نامه مصوب بنياد تعاون دركليه امور مربوط به تعاونى خود نظارت نمايند .

ماده ۱۲ - كليه اعضاء مكلفند وظائف و مسووليتهايى كه در حدود قوانين و مقررات تعيين مى شود اجراء كنند و در صورتيكه بر اثر تخلف يا قصور موجبات ضرر و زيان تعاونى را فراهم نمايند ، طبق آئين نامه انضباطى بنياد تعاون با آنها رفتار خواهد شد .

ماده ۱۳ - مطالبات تعاونى از عضو جزو مطالبات ممتاز است و تعاونى مى تواند طلب خود را از عضو پس از اخطار كتبى و عدم وصول از هرگونه مطالبات وى از تعاونى كسر نمايد .

بخش چهارم - لغو عضويت

ماده ۱۴ - عضويت اشخاص در موارد زير لغو مى گردد .

۱ - استعفاى عضو .

۲ - فوت عضو .

۳ - انحلال تعاونى .

۴ - در صورتيكه عضويكى از شرايط عضويت را از دست داده باشد .

۵ - اخراج عضو بموجب آئين نامه انضباطى بنياد تعاون .

تبصره - نام عضو خارج شده بايد در اسناد مربوط به ثبت تعاونى منعكس و به اطلاع ساير اعضاء تعاونى برسد .

ماده ۱۵ - در صورت خروج عضو (استعفا ، اخراج ، فوت) سهم الشركه و مطالبات وى تهديل به ديون تعاونى شده و پس از وضع تعهدات و ديون وى به تعاونى حداكثر ظرف يك سال از تاريخ خروج بصورت نقد يا اقساط بر طبق اساسنامه و قرارداد منعقد م پرداخت مى گردد .

فصل سوم - سرمايه

ماده ۱۶ - تعاونيها از نظر سرمايه به سه نوع تقسيم مى شوند .

- نوع اول - شرکت‌هایی که تمام سرمایه آنرا اعضای شرکت تأمین می‌کنند .
- نوع دوم - شرکت‌هایی که حداقل پنجاه و یک درصد سرمایه بوسیله اعضا پرداخت شده و بقیه سرمایه با موافقت بنیاد تعاون بوسیله دستگاهها و شرکت‌های دولتی ، بانکها ، نهادهای ، شوراهای اسلامی کشوری و یا سایر ارگانهای عمومی تأمین میشود .
- نوع سوم - موسساتی که با عضویت عامل کار و سرمایه دستگاهها و شرکت‌های دولتی ، بانکها ، نهادهای و شوراهای اسلامی کشوری و یا سایر ارگانهای عمومی تشکیل می‌گردند .
- ماده ۱۷ - سرمایه تعاونیهات متغیر و نامحدود است و بر اساس قرارداد مربوط تعیین میگردد .
- تبصره - میزان سهم الشرکه (و یا سهام) اعضا در شرکت‌های تعاونی (نوع اول و دوم فوق‌الذکر) مساوی است مگر در موارد ضروری با موافقت همه اعضا تا باید بنیاد تعاون .
- ماده ۱۸ - هر تعاونی وقتی ثبت و تشکیل می‌شود که تمام سرمایه نقدی تا دیوم سرمایه مالی نیز تقویم و تسلیم شده باشد .
- تبصره - قسمتی از سرمایه نقدی یک شرکت تعاونی ممکن است تعهدی باشد ، در این صورت اعضای شرکت مکلفند مبلغ پرداخت نشده سهم الشرکه را ظرف مدت مقرر در اسانامه تأدیه نمایند .
- ماده ۱۹ - اعضای موسسات تعاونی از میان افراد واجد شرایط توسط بنیاد تعاون و یا به پیشنهاد دستگاههای صاحب سرمایه و موافقت بنیاد تعاون انتخاب میشوند .
- ماده ۲۰ - صاحبان سرمایه موسسات تعاونی میتوانند تمام یا قسمتی از سرمایه خود را بصورت سهم به کارکنان تعاونی بطور نقد و یا اقساط فروخته و یا بدانان اجازه دهند که در این صورت موسسه تعاونی به شرکت تعاونی تبدیل میگردد .
- ماده ۲۱ - مسوولیت اعضا و صاحبان سرمایه در شرکتها و موسسات تعاونی محدود بمیزان سهم الشرکه (و یا سهام) آنان میباشد .
- ماده ۲۲ - شرکتها ، موسسات و اتحادیههای تعاونی دارای شخصیت حقوقی مستقل می‌باشند .
- ماده ۲۳ - دستگاهها و شرکت‌های دولتی ، بانکها ، نهادهای عمومی و شوراهای اسلامی کشوری موظفند از محل درآمدهای اختصاصی و بودجه طرحهای عمرانی مربوط و تسهیلات سیستم بانکی و سایر منابع مالی و پولی و اعتباری جهت تحقق بند ۲۰ اصل چهارم و سوم قانون اساسی جهت تشکیل و گسترش شرکتها و موسسات تعاونی با بنیاد تعاون همکاری نمایند .

تبصره ۱- بانکها مکلفند درصدی از سپرده‌های خود را بصورت وام و مشارکت و سایر تسهیلات اعطائی، به‌میشنها دهنبا دتعاون و تصویب مجمع عمومی بانکها در اختیار شرکتها و موسسات و اتحادیه‌های تعاونی قرار دهند. آئین نامه نحوه تضمین و تعهد، به‌گونه تسهیلات به تصویب هیات دولت میرسد.

تبصره ۲- دولت میتواند جهت اجرای بند ۲ اصل چهارم و سوم سرمایه‌ها و صنایع دولتی و ملی شده و تصادیه شده و قسمتی از منابعی که برطبق اصل چهارم و پنجم قانون اساسی در اختیار دارد را با رعایت حدود بخش دولتی مقرر در اصل چهارم و چهارم و حفظ مصالح عمومی بطور اقساط به موسسات و شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی فروخته و یا بدانها اجاره و یا عاریه دهد و یا جهت تشکیل موسسات تعاونی به‌میشنها دتعاون و اگذار نماید.

فصل چهارم - انواع تعاونیها

بخش اول - تعاونیهای تولید

ماده ۲۴ - تعاونی‌های تولید، شرکتها و موسسات تعاونی هستند که با کار مستمر و تمام وقت اعضا؛ بمنظور تامین تمام یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل میشوند:

۱- انجام هرگونه فعالیت در زمینه‌های تهیه و تامین زمین، ساختمان، ماشین آلات، تأسیسات، ابزار آلات، مواد اولیه، کالا و سایر نیازهای مربوط به فعالیتهاى خود.

۲- انجام فعالیتهاى مربوط به تولید و بهره برداری کالا و خدمات موضوع فعالیت خود و جمع آوری، طبقه‌بندی، بسته‌بندی، نگاهداری، حمل و نقل، بازاریابی و فروش در داخل و یا صدور به خارج با رعایت مقررات مربوط.

۳- انجام خدمات و عملیات مربوط به موضوع فعالیت خود بصورت مشاوره و پیمانکاری با رعایت مقررات و آئین نامه‌های مربوط به فعالیت خود.

۴- تهیه و تامین مايعتاج ضروری برای مصارف حرفه‌ای، شخصی و خانوادگی اعضا.

۵- ایجاد صندوق قرض الحسنه برای تامین منابع مالی و اعتباری مورد نیاز تعاونی و اعضاى خود با رعایت مقررات مربوط.

ماده ۲۵ - تعاونیهای تولید بر حسب موضوع فعالیت به انواع زیر تقسیم میشوند:

۱- شرکتها و موسسات تعاونی که در امور مربوط به کشاورزی، دامداری و دامپروری،

پرورش طیور ، زنبورداری ، پرورش ماهی و سایر امور روستائی و عشایری فعالیت میکنند .
۲- شرکتها و موسسات تعاونی که در امور مربوط به ماهیگیری ، شیلات و صید فعالیت میکنند .

۳- شرکتها و موسسات تعاونی که در امور مربوط به صنایع فعالیت می نمایند از قبیل :
صنایع دستی و کارگاهی ، صنایع غذایی ، صنایع نساجی و پوشاک ، صنایع سنگین و سبک
فلزی و غیرفلزی ، صنایع چوب و کاغذ ، صنایع ساختمانی ، صنایع شیمیائی ، صنایع
داروسازی و سایر صنایع بجز صناعی که در اختیار بخش دولتی میباشد .

۴- شرکتها و موسسات تعاونی که در امور مربوط به اکتشاف و استخراج و بهره برداری
معادن از قبیل : معادن فلزی و غیرفلزی ، روی زمینی و زیر زمینی و سایر معادن به جز
معادنی که در اختیار بخش دولتی میباشد ، فعالیت می کنند .

۵- شرکتها و موسسات تعاونی که در امور عمرانی مانند : راهسازی ، ساختمان ،
مسکن ، تاسیسات و یا سایر امور مربوط به عمران شهری و روستائی فعالیت می کنند .

۶- شرکتها و موسسات تعاونی که در امور خدمات مانند : خدمات کشاورزی ،
صنعتی ، تعمیراتی ، تاسیساتی ، فنی ، ترابری و حمل و نقل فعالیت می کنند .

بخش دوم - تعاونیهای توزیع

ماده ۲۶-۱. تعاونیهای توزیع ، شرکتها و موسسات تعاونی هستند که با مشارکت
اعضاء ، بمنظور تامین تمام یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل میشوند .

۱- تسهیل در امر توزیع عادلانه کالا ، و حذف واسطه ها از سیستم توزیع ، و
جلوگیری از اجحاف و گرانفروشی و کم فروشی ، و کاهش هزینه ها و قیمت ها .

۲- همکاری با تعاونیهای تولید در توزیع محصولات آنها .

۳- انجام هرگونه معاملات و عملیات مربوط به موضوع فعالیت خود از قبیل خرید
و فروش ، اجاره ، طبقه بندی ، بسته بندی ، توزین ، تبدیل ، تغییر شکل و تکمیل
کالا ، نگهداری و حمل و نقل .

۴- تهیه و تامین ، ما یحتاج ضروری برای مصارف صنفی و حرفه ای ، شخصی و
خانوادگی اعضاء .

۵- ایجاد صندوق قرض الحسنه برای تامین منابع مالی و اعتباری مورد نیاز تعاونی

و اعضای خود با رعایت مقررات مربوط .

ماده ۲۷- تعاونیهایی توزیع برحسب موضوع فعالیت به انواع زیر تقسیم میشوند :

۱- شرکتهای تعاونی تهیه و توزیع حرفهای و صنفی ، تعاونیهای هستند که با عضویت صاحبان حرف و صنوف و فروشندگانی که کالا را مستقیماً به مصرف کنندگان می فروشند ، جهت تأمین نیازمندیهای مشترک شغلی از قبیل تهیه زمین ، ساختمان ، محل کار ، ابزار کار ، مواد مصرفی و کالاها سایر خدمات مورد نیاز اعضا تشکیل میشوند .

۲- شرکتهای تعاونی توزیع محلی ، تعاونیهایی هستند که در هر محله یا منطقه یا ده یا روستا با مشارکت مردم آن محل و اتحادیه آنها در شهرستان و استان جهت تهیه و تأمین و توزیع مایحتاج و نیازمندیهای اعضا و خانواده آنان تشکیل میشوند . در صورت تشکیل شوراهای اسلامی در آن محل این نوع شرکتهای مشارکت آنها تأسیس شده و با نظارت آنها اداره خواهد شد و تا تشکیل شوراهای این وظیفه را فرمانداریها و بخشداریها انجام میدهند .

۳- شرکتهای تعاونی تهیه و توزیع مسکن تعاونیهایی هستند که با مشارکت نیازمندان ب مسکن جهت تهیه زمین ، ساختمان ، خانه ، احداث و تعمیرات ساختمانهای مسکونی برای اعضا و تهیه مصالح و خرید و اجاره خانه جهت اعضا و فروش و اجاره دادن واحدهای مسکونی آنان ب دیگران و با تهیه و توزیع واحدهای مسکونی اربان قیمت جهت اشخاص کم درآمد تشکیل میگردد . شرکتهای تعاونی محلی میتوانند وظائف تعاونی تهیه و توزیع مسکن را با تصویب مجمع عمومی در اساسنامه خود قید نموده و در حوزه محلی خود انجام دهند .

ماده ۲۸- وزارت بازرگانی موظف است سهمیه کالای تعاونیهایی تولید به میزان نیاز تولید آنها و تعاونیهایی توزیع را حداقل بمیزان نیازمندیهای متعارف مجموع اعضا هر تعاونی تأمین نماید . تأمین سهمیه تعاونیهایی که کالا را جهت فعالیت تولیدی و یا مصرف و رفع نیازمندیهای اعضا خود تهیه می نمایند اولویت دارد .

بخش سوم - اتحادیههای تعاونی

ماده ۲۹- اتحادیههای تعاونی نوعی شرکت تعاونی میباشد که از عضویت و مشارکت شرکتهای و موسسات تعاونی متجانس با رعایت آئین نامه مصوب بنیاد تعاون به منظور

تامین تمام یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل میشوند .

۱- انجام هرگونه فعالیت اقتصادی و بازرگانی و معاملات و سایر عملیات بمنظور

تامین تمام یا قسمتی از مقاصد تعاونیهای موضوع خود .

۲- ارائه خدمات فنی ، اقتصادی ، مالی ، حقوقی و اداری و سایر خدمات مشترک مورد نیاز تعاونیها .

۳- کمک در جمع آوری آمار و اطلاعات لازم و همکاری در زمینههای پژوهشی ، علمی ، فنی ، صنعتی ، آموزشی ، فرهنگی و تبلیغاتی با تعاونیها و بنیاد تعاون .

۴- ایجاد صندوق قرض الحسنه برای تامین منابع مالی و اعتباری مورد نیاز تعاونیهای عضو با رعایت مقررات مربوط .

بخش چهارم - سایر امور مربوط به تعاونیها

ماده ۳۵- تعاونیها موظفند کالا و خدمات مورد نیاز خود را طبق آئین نامه معاملاتی که از طرف بنیاد تعاون تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید ، مستقیماً از تولیدکنندگان داخلی (با رعایت اولویت تعاونیهای تولید) و یا مراکز تهیه و توزیع وزارت بازرگانی و شرکتها و موسسات دولتی و تعاونی تامین نمایند و آنها نیز موظفند در این مورد به تعاونیها اولویت دهند .

تبصره ۱- در صورتی که تهیه کالای مورد نیاز به ترتیب مذکور در ماده فوق میسر نباشد ، تعاونیها میتوانند با رعایت آئین نامه معاملات مربوط ، احتیاجات خود را از عمده فروشان تامین نمایند .

تبصره ۲- تعاونیها با اجازه بنیاد تعاون و نظارت و کنترل وزارت بازرگانی میتوانند تا وقتی که وزارت بازرگانی راسا واردات و صادرات کالاهای موضوع فعالیت آنان را برعهده نگرفته است به امر صادرات و واردات در موضوع فعالیت خود اقدام نمایند .

ماده ۳۶- شرکتها ، موسسات و اتحادیههای تعاونی بر طبق آئین نامه مصوب بنیاد تعاون و با تصویب مجمع عمومی میتوانند در ارتباط با موضوع فعالیت خود در شرکتها و موسسات تولیدی و بازرگانی مشارکت نموده و سهام آنها را خریداری نمایند .

ماده ۳۷- آئین نامه ترتیب تشکیل و اداره و فعالیت اتحادیههای تعاونی به پیشنهاد بنیاد تعاون و تصویب هیات وزیران تعیین میگردد .

فصل پنجم - ارگان تعاونیها

- ماده ۳۳ - شرکتهای، موسسات و اتحادیههای تعاونی برای اداره امور خود دارای ارگان زیر میباشند .
- ۱ - مجامع عمومی
 - ۲ - هیات مدیره
 - ۳ - مدیر عامل
 - ۴ - بازرسی یا بازرسان

بخش اول - مجامع عمومی

- ماده ۳۴ - مجامع عمومی که عالیترین مرجع اتخاذ تصمیم و نظارت در امور شرکتهای، موسسات و اتحادیههای تعاونی میباشند، از اجتماع کلیه اعضای تعاونی تشکیل میشود و هر عضو بدون در نظر گرفتن تعداد سهام فقط دارای یک رای است .
- تبصره ۱ - در شرکتهای و موسسات تعاونی هر یک از دستگاهها و شرکتهای دولتی و بانکیها، نهادها و سازمانهای عمومی که در تعاونی مشارکت یا سرمایهگذاری گردانند، میتوانند در مجامع عمومی نمایندهای با حق یکرای داشته باشند .
- تبصره ۲ - در تعاونیهایی که تعداد اعضای آنها زیاد باشد، مجامع عمومی از نمایندگان آنان بر طبق آئین نامه مصوب بنیاد تعاون تشکیل خواهد شد .
- تبصره ۳ - مجامع عمومی اتحادیههای تعاونی از نمایندگان تعاونیهای عضو که متناسب با تعداد اعضای خود به ترتیبی که در اساسنامه اتحادیه تعیین و دارای حق رای خواهند بود، تشکیل خواهد شد .
- تبصره ۴ - در صورتی که حضور عضوی در مجمع میسر نباشد، میتواند حق رای خود را بموجب وکالتنامه به عضو دیگری واگذار نماید . در این صورت هیچ عضوی نمیتواند علاوه بر رای خود بیش از یکرای با وکالت داشته باشد . وکالتنامهها باید اخذ و بهضمیمه صورتجلسه مجمع در تعاونی محفوظ بماند .
- ماده ۳۵ - مجامع عمومی با تصمیم اکثریت اعضای هیات مدیره و یا بر اساس درخواست مقامات و اشخاص زیر بوسیله هیات مدیره دعوت به تشکیل میشود .

۱- بازرس یا اکثریت بازرسان

۲- یک پنجم اعضای تعاونی

۳- بنیاد تعاون

تبصره - در صورتی که هیات مدیره ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ وصول درخواست نسبت به دعوت مجمع عمومی اقدام نکند، هریک از درخواست کنندگان مذکور میتوانند مستقیماً مجمع عمومی را برای رسیدگی به موضوع یا موضوعاتی که مورد نظر است، دعوت نمایند. ماده ۳۶ - دعوت مجامع عمومی با قید دستور، روز، ساعت و محل تشکیل آن حداقل ۱۰ روز قبل از تشکیل جلسه بوسیله الصاق آگهی در اماکن و معابر حوزه محل و محل کار شرکت و یا دعوت کتبی و یا درج آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار باید انجام گیرد.

ماده ۳۷ - جلسات مجامع عمومی را مسن‌ترین عضو حاضر در جلسه افتتاح کرده و برای انتخاب یک رئیس، یک منشی و دو نفر ناظر به عنوان هیات رئیسه مجمع از میان اعضای حاضر در جلسه اقدام میکند.

ماده ۳۸ - تصمیمات متخذة در مجامع عمومی توسط منشی جلسه در صورتیکه ثبت و به امضای هیات رئیسه مجمع خواهد رسید و رونوشت آن بوسیله رئیس مجمع برای اجرا به هیات مدیره ابلاغ میگردد.

تبصره - صورتجلسات مجامع عمومی بعنوان اسناد تعاونی باید همواره در مرکز تعاونی محفوظ بماند.

ماده ۳۹ - تصمیماتی که در مجامع عمومی با رعایت مقررات گرفته می‌شود برای کلیه اعضاء اعم از حاضر، غایب، مخالف، ممتنع و اعضای جدید نافذ و معتبر خواهد بود.

ماده ۴۰ - ملاک تشخیص تعداد اعضای حاضر در جلسات مجامع عمومی ورقه حضور و غیابی است که حاضران در بدو ورود به جلسه اصلالتاً و کالتاً آنرا امضاء میکنند.

ماده ۴۱ - مجامع عمومی تعاونی پیرا تصویب اساسنامه و انتخاب اولین هیات مدیره و بازرس یا بازرسان در مجمع عمومی موسس بدو صورت زیر تشکیل خواهد شد.

۱- مجمع عمومی عادی.

۲- مجمع عمومی فوق العاده.

ماده ۴۲ - مجمع عمومی عادی حداقل سالی یکبار ظرف حداکثر سه ماه پس از پایان سال مالی تشکیل میشود. در موارد مقتضی میتوان در هر موقع از سال مجمع عمومی عادی را

بطور فوق العاده تشکیل داد .

تبصره - ترتیب تشکیل و اداره و نصاب تشکیل جلسات و حدود اختیارات مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده همانست که در مورد مجمع عمومی عادی پیش بینی شده است .

ماده ۴۳ - وظایف مجمع عمومی عادی بشرح زیر است .

- ۱- انتخاب هیات مدیره و بازرس یا بازرسان و یا تغییر هر یک از آنها .
- ۲- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره ترانزنامه و حساب سود و زیان تعاونی پس از استماع گزارش هیات مدیره و بازرس یا بازرسان .
- ۳- اتخاذ تصمیم درباره گزارشها و پیشنهادهای حسابرس یا حسابرسان بر اساس نتایج حسابرسی .

۴- تعیین خط مشی و برنامه تعاونی و تصویب بودجه و میزان تضمین ارباب جمعی مدیر عامل و سایر کارکنان تعاونی بنا به پیشنهاد هیات مدیره .

۵- اتخاذ تصمیم نسبت به ذخایر و پرداخت سود سهام و مازاد درآمد و تقسیم آن طبق اساسنامه و ضوابط بنیاد تعاون .

۶- اتخاذ تصمیم درباره پیشنهادهای هیات مدیره در مورد اعتبارات و وامهای درخواستی و یا سرمایه گذاریهای تعاونی .

۷- تصویب آئین نامه های داخلی تعاونی با رعایت ضوابط بنیاد تعاون .

۸- تصویب گزارش تغییرات سرمایه و همچنین تعیین مبلغی که بابت بازپرداخت سهم الشکره اعضای سابق در دوره مالی بعد باید پرداخت شود .

۹- اتخاذ تصمیم درباره شکایات واصله با رعایت مقررات مربوط .

۱۰- اتخاذ تصمیم در عضویت تعاونی در شرکتها و اتحادیه های تعاونی و میزان سهم الشکره اعضا یا حق عضویت سالانه پرداختی با اتحادیه طبق مقررات مربوط .

۱۱- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره سایر اموری که به مجمع پیشنهاد میشود و منطبق با اساسنامه باشد .

ماده ۴۴ - مجمع عمومی عادی با حضور حداقل دوسوم اعضاء با وکلای آنان رسمیت پیدا می کند و در صورت بدست نیامدن حد نصاب دعوت مجمع عمومی باید حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز با همان دستور جلسه قبلی بعمل آید . جلسه دوم با حضور عده حاضر که نباید از نصف بعلاوه یک اعضا کمتر باشد . رسمیت خواهد یافت . در صورت عدم تشکیل جلسه دوم هر ذیحقی میتواند برای رسیدگی به موضوع یا انحلال تعاونی به بنیاد تعاون

مراجعه نماید .

بنیاد تعاون پس از رسیدگی لازم هرگاه تشکیل مجدد مجمع عمومی را ضروری بدانند بطریق مقتضی اقدام خواهند نمود و در صورتیکه پس از رسیدگی لازم انحلال تعاونی را تشخیص دهد بلافاصله مجمع عمومی فوق العاده را جهت اتخاذ تصمیم در مورد انحلال دعوت خواهند نمود و اگر مجمع عمومی فوق العاده هم به حد نصاب مقرر در اساسنامه نرسید بنیاد تعاون بمجا نشینی مجمع عمومی فوق العاده رای به انحلال تعاونی می دهد و نسبت به تعیین هیات تصفیه از بین اعضای تعاونی یا اشخاص صاحب صلاحیت دیگر اقدام خواهد نمود .

تبصره - در شرکتهای تعاونی توزیع محلی بدلیل کثرت تعداد اعضاء میتوان مجمع عمومی را برای بار سوم دعوت کرد . کما این جلسه با حضور عده حاضر که نباید از یک پنجم اعضاء کمتر باشد ، رسمیت خواهد یافت .

ماده ۴۵ - تصمیمات مجمع عمومی عادی با اکثریت اعضای حاضر در مجمع معتبر است ، مگر در مورد انتخاب اعضای هیات مدیره و بازرس یا بازرسان که تصمیمات با اکثریت نسبی خواهد بود .

ماده ۴۶ - در صورتیکه در جلسه مجمع عمومی مذاکرات بمآخذ تصمیم منتهی نشود ، جلسه بعنوان تنفس تعطیل میگردد و جلسه بعدی بمنحصر ابرای تعقیب مذاکرات و اتخاذ تصمیم درباره دستور جلسه قبلی است . حداکثر ظرف مدت ده روز تشکیل میشود .
ماده ۴۷ - مجمع عمومی فوق العاده برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت بمسئله زیر تشکیل میشود .

۱ - تغییر در مواد اساسنامه

۲ - ادغام با تعاونی دیگر

۳ - انحلال تعاونی

ماده ۴۸ - مجمع عمومی فوق العاده با حضور حداقل سه چهارم اعضای تعاونی و یا وکلای آنان رسمیت پیدا میکند . در صورت عدم حصول این حد نصاب از مجمع با ذکر دستور و تاریخ تشکیل جلسه و نتیجه جلسه قبل حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز دعوت مجدد بعمل خواهد آمد ، این جلسه با حضور حداقل دو سوم اعضاء و یا وکلای آنان رسمیت پیدا میکند و در صورت عدم حصول حد نصاب مجمع برای بار سوم با همان ترتیب دعوت میشود . جلسه سوم مجمع با حضور اعضای حاضر که نباید از نصف بعلاوه یک کمتر باشد ،

رسمیت پیدا میکند . در صورت عدم تشکیل جلسه سوم هودیحقی میتواند برای رسیدگی بموضوع یا انحلال تعاونی به بنیاد تعاون مراجعه نماید .

تبصره - تصمیمات مجمع عمومی فوق العاده با اکثریت سچهارم اعضای حاضر در جلسه اتخاذ میگردد و بماطلاع بنیاد تعاون رسیده و پس از آن معتبر و قابل الاجراست .

بخش دوم - هیات مدیره

ماده ۴۹ - اداره امور تعاونی برعهده هیات مدیره ای میباشد که در مجمع عمومی عادی برای مدت دو سال از بین اعضای تعاونی با رای مخفی انتخاب میشوند . مجمع عمومی همزمان با انتخاب اعضای اصلی هیات مدیره یک یا دوفرد عضو علی البدل نیز با همان شرایط انتخاب خواهد نمود و تجدید انتخاب هریک از اعضای اصلی و علی البدل بلامانع است .

تبصره ۱ - تعداد اعضای هیات مدیره بنا برنوع تعاونی و شرایط فعالیت آن در اساسنامه نمونه تعیین خواهد شد .

تبصره ۲ - مشخصات کامل افرادی که داوطلب عضویت در هیات مدیره هستند ، باید قبل از تشکیل مجمع برای تأیید صلاحیت بمبنیاد تعاون ارسال شود .

تبصره ۳ - در صورت استعفاء ، فوت ، ترک عضویت ، ممنوعیت قانونی و غیبت غیر موجه در ۵ جلسه در طول شش ماه که مانع از انجام وظیفه هریک از اعضای اصلی شود ، یکی از اعضای علی البدل به ترتیب اولویت از لحاظ تعداد آراء برای بقیه مدت جانشین آن عضو در هیات مدیره خواهد بود .

تبصره ۴ - در صورت استعفای جمعی هیات مدیره و یا هنگامی که بنا بدلیل مندرج در تبصره فوق هیات مدیره اکثریت مقرر در اساسنامه را برای رسمیت جلسا زدست داده باشد ، از مجمع عمومی طبق مقررات اساسنامه برای انتخاب هیات مدیره دعوت بعمل می آید .

ماده ۵۰ - تا تعیین اعضای جدید هیات مدیره و یا تکمیل اعضای آن مسوولیت اعضای هیات مدیره قبلی بمقت خود باقی است و دراین فاصله بنیاد تعاون میتواند جهت اداره امور تعاونی از بین اعضاء یا از خارج یک یا چند نفر را بعنوان سرپرست موقت تعیین و کتبا بمعاونی معرفی نماید . وظایف و مسوولیت سرپرست موقت عینا همان مسوولیتهایی است که برای اعضای اصلی هیات مدیره در این اساسنامه پیش بینی شده است .

ماده ۵۱- هیات مدیره از بین اعضای خود یک رئیس ، یک نایب رئیس و یک منشی انتخاب خواهد کرد .

ماده ۵۲- جلسات هیات مدیره با حداقل سه چهارم اعضاء رسمیت یافته و حداقل هر پانزده روز یکبار بنا به متقاضی رئیس و یا یکی از اعضای هیات مدیره و یا مدیر عامل تشکیل میشود . برای اتخاذ تصمیم رای اکثریت اعضای حاضر در جلسه ضروری است . تصمیمات هیات مدیره در دفتری بنام دفتر صورتجلسات هیات مدیره که برای این منظور در تعاونی نگه داری میشود ثبت شده و به امضای اعضای هیات مدیره حاضر در جلسه میرسد .

ماده ۵۳- خدمات هیات مدیره در تعاونی افتخاری است ولی هزینه اجرای ماموریتهایی که از طرف تعاونی در حدود بودجه مصوب مجمع عمومی به آنان ارجاع میشود قابل پرداخت است و مجمع میتواند مبلغی از سود خالص را بعنوان پاداش به آنان بپردازد . تبصره- در تعاونیهایی که اعضای هیات مدیره بطور موظف انجام وظیفه می نمایند در ازای کار دایم طبق مقررات حقوق و دستمزد دریافت می دارند .

ماده ۵۴- هیات مدیره برای تصمیم گیری در کلیه امور مربوط به تعاونی جزد مواردی که بموجب قانون و اساسنامه اخذ تصمیم در صلاحیت آنان نیست اختیار تام دارد ، از جمله اختیارات و وظایف هیات مدیره بشرح زیر میباشد .

۱- دعوت مجامع عمومی

۲- اجرای اساسنامه و تصمیمات مجامع عمومی و سایر مقررات مربوط

۳- استخدام یا اخراج کارکنان تعاونی و تعیین حدود وظایف و اختیارات آنان بر اساس مقررات مربوط

۴- نصب و عزل مدیر عامل و نظارت بر عملیات وی و تعیین میزان حقوق مدیر عامل و پیشنهاد پاداش سالانه کارکنان

۵- اخذ تضمین از مدیر عامل و سایر کارکنان تعاونی در صورت لزوم

۶- قبول درخواست عضویت و اخذ تصمیم نسبت به انتقال سهام اعضاء به یکدیگر و قبول استعای هیات مدیره و اخراج عضو طبق مقررات

۷- نظارت بر مخارج جاری تعاونی و رسیدگی به حسابها و تسلیم بموقع گزارش و ترازنامه تعاونی به بازرس یا بازرسان و مجمع عمومی .

۸- تهیه و تنظیم طرحها و برنامهها و پیشنهادات و ارائه آنها به مجمع عمومی جهت اتخاذ تصمیم

۹- تهیه و تنظیم بودجه و مخارج عملیات تعاونی در سال آتی و تسلیم آن به بازرس یا بازرسان و پیشنهاد به مجمع عمومی

۱۰- تعیین نماینده از بین اعضای تعاونی برای حضور در جلسات کجایع عمومی شرکتها ، موسسات و اتحادیه‌هایی که تعاونی در آنها مشارکت دارد

۱۱- تهیه و تنظیم و تصویب آئین‌نامه‌های اجرایی تعاونی طبق قوانین و مقررات و اساسنامه

۱۲- با پیروی از آیه شریفه: " و امرهم شورا بینهم " و اصل شوراها در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ، هیات مدیره موظف است طبق مقررات مربوط در خصوص برنامه‌های اساسی تعاونی و سایر موارد ضروری بمنظور جلب همکاری بیشتر و اعمال مدیریت صحیح ، با سایر اعضای تعاونی مشورت و تبادل نظر بنماید .

۱۳- اعمال نمایندگی یا وکالت در دادگاهها و مراجع قانونی و سایر سازمانها با حق توکیل به غیر

۱۴- تعیین صاحبان امضای مجاز برای امضای قراردادها و اسناد تعهدآور و مکاتبات تعاونی

تبصره- هیات مدیره وظایف خود را بصورت جمعی انجام می‌دهد و هیچیک از اعضای هیات مدیره حق ندارد از اختیارات هیات منفردا استفاده کند مگر در موارد خاص و با داشتن وکالت و یا نمایندگی کتبی از طرف هیات مدیره . اما هیات مدیره می‌تواند قسمتی از اختیارات خود را بطور موقت بمديرعامل تفویض نماید .

بخش سوم - مدیرعامل

ماده ۵۵- هیات مدیره مکلف است جهت مدیریت عملیات تعاونی و اجرای تصمیمات هیات مدیره فرد واجد صلاحیتی را از بین اعضای تعاونی و یا از خارج بعنوان مدیرعامل انتخاب کند کمزیر نظر هیات مدیره انجام وظیفه نماید ، وظایف و اختیارات مدیرعامل طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیات مدیره خواهد رسید .

تبصره ۱- هیچیک از اعضای هیات مدیره و یا بازرسان نمیتوانند سمت مدیریت عامل تعاونی را نیز داشته باشند .

تبصره ۲- در شرکتها و موسسات تعاونی تولید ، مدیرعامل باید عضو تعاونی باشد ، تبصره ۳- تا وقتی که هیات مدیره مدیرعامل جدیدی انتخاب ننموده است ، مدیر

عامل در مقام خود باقی است و از نظر مدت مدیریت محدودیتی ندارد .

تبصره ۴- مدیرعامل موظف است نیروی کار خود را طبق مقررات بطور تمام وقت و مستمر در اختیار تعاونی قرار دهد و نمیتواند سمت مدیریت عامل هیچیک از شرکتها و موسسات و سازمانهای دیگری را داشته باشد .

بخش چهارم - بازرس

ماده ۵۶ - مجمع عمومی یک یا چند نفر را از میان اعضای تعاونی بعنوان بازرس اصلی و یک نفر را بعنوان بازرس علی البدل برای مدت یک سال مالی انتخاب میکند .

تبصره ۱ - در صورت استعفا ، فوت و یا سلب شرایط از بازرس اصلی وظایف مدت باقیمانده مأموریت وی را بازرس علی البدل انجام میدهد .

تبصره ۲ - دستگاهها و شرکتهای دولتی ، بانکها ، نهادها و سازمانهای عمومی که در سرمایه تعاونی مشارکت دارند ، در صورت لزوم میتوانند بازرس یا بازرسانی علاوه بر بازرس یا بازرسان منتخب مجمع عمومی تعیین و کتبا به تعاونی معرفی نمایند .

تبصره ۳ - در صورتی که تعاونی بازرسان متعددی داشته باشد ، میتواند هر یک به تنهایی وظایف خود را انجام دهد ، لیکن کلیه بازرسان باید گزارش واحدی تهیه کنند ، در صورت وجود اختلاف نظر بین بازرسان موارد اختلاف با ذکر دلیل در گزارش قید خواهد شد .

ماده ۵۷ - وظایف بازرس یا بازرسان تعاونی بشرح زیر است .

۱ - نظارت مستمر در انطباق نحوه اداره امور تعاونی با مقررات اساسنامه و مصوبات مجامع عمومی و آئین نامه های بنیاد تعاون برای این منظور بازرس یا بازرسان میتواند در هر موقع که مقتضی بدانند به نحوی که به عملیات جاری تعاونی لطمه ای وارد نشود کلیه حسابها و دفاتر و اسناد و مدارک مالی و دارائی نقدی و برگهای بهادار و موجودی کالا و غیره را شخصا در صورت لزوم با استفا دامن کارشناس رسیدگی کند .

۲ - در صورت مشاهده خلاف و بی ترتیبی در امور تعاونی باید مراتب را کتبا به هیات مدیره و در صورت لزوم بنیاد تعاون اعلام و رفع تقیصه و یا تغییر رویه را بخواهد .

۳ - رسیدگی به حسابهای تعاونی حداقل سالی دو بار و مخصوصا رسیدگی به صورت حسابها و ترازنامه سالانه و بودجه پیشنهادی هیات مدیره و اعلام نظر خود تا ۱۰ روز قبل از تاریخ تشکیل جلسه مجمع عمومی عادی .

۴ - دعوت مجامع عمومی در موارد پیش بینی شده در این اساسنامه .

۵ - نظارت در اجرای پیشنهادهای و تدابیرهای بنیاد تعاون و حساب رسانی که از تعاونی حسابرسی گردانند و نقدیم گزارش لازم در این باره به مجمع عمومی .

۶ - طرح شکایت عضو اخراج شده یا کسی که عضویت او در تعاونی رد شده در نخستین مجمع عمومی .

ماده ۵۸- بازرس یا بازرسان حق دخالت مستقیم در امور تعاونی را نداشته و میتوانند بدون حق رای در جلسات هیات مدیره شرکت کنند و نظرات خود را نسبت به مسائل جاری تعاونی اظهار دارند. این نظرات باید در صورتجلسه هیات مدیره با امضای آنان درج شود.

تبصره- با خاتمه مدت مأموریت بازرس یا بازرسان تا زمانی که بازرس یا بازرسان جدید انتخاب نشده اند، بازرس یا بازرسان قبلی کماکان مسؤلیت انجام وظایف محوله را برعهده خواهند داشت.

ماده ۵۹- در صورتی که بازرس یا هیئتی از بازرسان در ضمن انجام وظایف خود تشخیص دهند که هیات مدیره در انجام وظایف محوله مرتکب تخلفاتی گردیده است و عملیات آنان مخالف اساسنامه و تصمیمات مجمع عمومی و مقررات و آئین نامه های مصوب میباشد، باید مجمع عمومی را برای رسیدگی به موضوعات مورد نظر و اتخاذ تصمیم لازم دعوت نماید.

تبصره- چنانچه در این مورد بازرس یا بازرسان به موانع و اشکالاتی برخورد کردند، میتوانند با توجه به اهمیت موضوع مراتب را به بنیاد تعاون و سایر مراجع ذیصلاح گزارش نمایند.

ماده ۶۰- خدمات بازرس یا بازرسان در تعاونی افتخاری است و در صورتی که انجام وظایف محوله مستلزم هزینه باشد، پرداخت آن در حدود مقررات جاری تعاونی و بودجه مصوب مجمع عمومی بعهده تعاونی خواهد بود.

فصل ششم- تشکیل و ثبت تعاونیها

ماده ۶۱- شرکتها، موسسات و اتحادیه های تعاونی با رعایت آئین نامه مصوب بنیاد تعاون و انجام تشریفات زیر تشکیل میگردند.

۱- انتشار آگهی یا دعوتنامه از طرف هیات موسس یا بنیاد تعاون و از واجدین شرایط عضویت جهت تشکیل تعاونی.

۲- تشکیل مجمع عمومی موسس با حضور نماینده بنیاد تعاون.

۳- تصویب اساسنامه یا رای اکثریت حاضر در جلسه که نایبستی از هفت نفر کمتر باشد.

۴- انتخاب اولین هیات مدیره و بازرس یا بازرسان با اکثریت نسبی اعضای حاضر در جلسه.

تبصره - اولین هیات مدیره پس از اعلام قبولی مکلفند با انجام تشریفات مقرر نسبت به ثبت تعاونی اقدام نمایند .

ماده ۶۲ - اداره ثبت شرکتها پس از دریافت اسناد و مدارک زیر از شرکت ها ، موسسات و اتحادیه های تعاونی مکلف به ثبت تعاونیها میباشد .

۱ - درخواست کتبی شرکت ، موسسه یا اتحادیه تعاونی .

۲ - صورتجلسه مجمع عمومی موسس که به امضای هیات رئیسه مجمع رسیده باشد .

۳ - یک نسخه از اساسنامه تعاونی که به امضای کلیه اعضای موسس و تأیید بنیاد تعاون رسیده باشد .

۴ - صورت اسامی اعضای موسس و نام و مشخصات کامل هیات مدیره و بازرس یا بازرسان و مدیرعامل و صاحبان امضای مجاز .

۵ - مدارک مربوط به اعلام قبولی کتبی هیات مدیره و بازرس یا بازرسان .

۶ - مدارک مربوط به وضعیت کامل سرمایه و میزان سهم الشرکه نقدی و یا غیر نقدی اعضا .

۷ - سایر مدارک و قراردادهای منعقد شده فیما بین اعضا با دستگاهها و شرکت های دولتی ، بانکی ، نهادهای سازمانهای عمومی در صورت مشارکت آنها در تعاونی .

تبصره - در صورت نبودن اداره ثبت شرکتها در محل ، تعاونی در دفتر اسناد رسمی محل ثبت می گردد .

ماده ۶۳ - بنیاد تعاون در صورتی که تقاضای تشکیل و ثبت تعاونی را رد کند باید حداکثر ظرف مدت یکماه از تاریخ دریافت تقاضا نظر خود را کتبا به تعاونی اعلام کند .

تبصره - چنانچه تعاونی نسبت به تصمیم رد بنیاد تعاون اعتراض داشته باشد ، میتواند حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ وصول اعلام نظر بنیاد تعاون اعتراض خود را همراه با دلائل و مدارک مربوط به تقاضای ثبت و رونوشت اعلام نظر بنیاد تعاون به دیوان عدالت اداری تسلیم دارد ، نظر دیوان مذکور قطعی و لازم الاجراست .

ماده ۶۴ - شرکتها ، موسسات و اتحادیه های تعاونی میتوانند مراتب تشکیل و ثبت تعاونی و تغییرات در اساسنامه را با درج آگهی در روزنامه رسمی کشور به اطلاع عموم برسانند .

ماده ۶۵ - شرکتها ، موسسات و اتحادیه های تعاونی از پرداخت حق الثبت و نصف ترافه آگهی ثبت در روزنامه رسمی کشور معاف میباشند .

فصل هفتم - مقررات کار در تعاونیها

ماده ۶۶ - شرایط و مقررات کار و تأمین خدمات اجتماعی ، درمانی و رفاهی اعضا و کارآموزان شرکتها ، موسسات و اتحادیه های تعاونی با رعایت قانون کار و به موجب

آئین نامهای است که از طرف بنیاد تعاون با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

تبصره ۱ - شرایط و مقررات کار و خدمات اجتماعی و درمانی و رفاهی کارکنانی که شرکتهای ، موسسات و اتحادیههای تعاونی طبق اساسنامه خود یا رعایت این قانون مجاز به انعقاد قرارداد کار با آنان میباشد ، طبق قوانین و مقررات وزارت کار و امور اجتماعی خواهد بود .

تبصره ۲ - میزان مزد و حقوق ماهیانومزایا و پاداش و حق العمل سالانه بر طبق جداولی تعیین می شود که مشترکا بوسیله بنیاد تعاون و وزارت کار تهیه و به تصویب وزیر تعاون در ضمیمه اساسنامه نمونه تعاونی مربوط مندرج شده و هنگام ثبت عضویت اعضاء آن در ضمن عقد شرط می گردد .

فصل هشتم - مقررات مالی

بخش اول - منابع مالی و اعتباری

ماده ۶۷ - منابع مالی و اعتباری شرکتهای ، موسسات و اتحادیههای تعاونی که طبق اساسنامه و مقررات مصوب بنیاد تعاون تامین میگردد ، عبارتند از :

۱ - سرمایه که از طریق خرید سهام و یا پرداخت سهم الشرکه اعضاء و یا مشارکت و یا سرمایه گذاری دستگاهها و شرکتهای دولتی ، بانکها ، نهادها و سازمانهای عمومی تامین میگردد .

۲ - اندوختهها و ذخایری که تعاونیها بموجب قوانین و مقررات ملزم به نگهداری آنها هستند .

۳ - قرض الحسنه دریافتی از اعضاء و بانکها و سایر موسسات دولتی ، عمومی و خصوصی .

۴ - سرمایه گذاری و تسهیلات اعطائی که بوسیله اعضاء ، بانکها ، موسسات دولتی و عمومی در اختیار تعاونی گذاشته میشود و سایر موارد مذکور در فصل سرمایه .

۵ - سود سهام و مازاد برگشتی تقسیم نشده .

۶ - هدایا و کمکهای نقدی و غیر نقدی که به حساب ذخیره غیر قابل تقسیم منظور میگردد .

بخش دوم - امور حسابداری و حسابرسی

ماده ۶۸ - ابتدای سال مالی شرکتهای ، موسسات و اتحادیههای تعاونی اول فروردین ماه و انتهای آن آخر اسفندماه همان سال است ، باستثنای سال اول تاسیس که سال مالی از تاریخ تشکیل تا آخر اسفندماه همان سال خواهد بود .

ماده ۶۹ - نمونه دفاتر قانونی و طرز نگهداری حسابها و تنظیم حساب عملکرد و

حساب سود و زیان و ترازنامه طبق روش و ضوابط مصوب بنیاد تعاون می باشد و هیات مدیره پس از انقضای سال مالی مکلف است نسخه ای از گزارشات و صورت های مالی و ترازنامه و حساب عملکرد سود و زیان را حداقل یکماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی سالانه برای رسیدگی بمبارسی یا بازرسان تسلیم نماید .

تبصره ۱- هیات مدیره یک نسخه از ترازنامه و گزارش سالانه تعاونی را یک هفته قبل از تشکیل مجمع عمومی عادی در محل مناسبی که قابل رؤیت اعضا باشد ، جهت اطلاع عموم اعضا نصب نماید .

تبصره ۲- هریک از اعضا میتواند یک هفته قبل از تشکیل مجمع عمومی عادی سالانه در مرکز تعاونی به صورت حسابها مراجعه کرده و از ترازنامه و حساب سود و زیان و گزارش عملیات مدیران و بازرس یا بازرسان رونوشت بگیرد .

ماده ۷۰- در تنظیم حساب عملکرد ، حساب سود و زیان و ترازنامه از جمله نکاتی که باید رعایت شود عبارتند از :

۱- موجودی کالاها در پایان سال بهیچای تمام شده یا بهیای روز (هر کدام که کمتر باشد) در حساب عملکرد ثبت میگردد .

۲- مطالبات لایوصول بحساب زیان تعاونی منتقل شده و نباید جزء دارایی در ترازنامه منظور گردد .

۳- بانظر مجمع عمومی باید برای مطالبات مشکوک الوصول ذخیره مناسب در نظر گرفته شود.

۴- دارائی های ثابت تعاونی پس از کسر استهلاکات سالانه طبق قوانین و مقررات مربوط در ترازنامه ثبت میگردد .

۵- هزینه های تاسیس و قبل از بهره برداری باید قبل از تقسیم هرگونه سود طبق مقررات مربوط مستهلک شود .

تبصره - ذخیره مطالبات و استهلاک اموال الزامی است ولو آنکه پس از وضع آن سود قابل تقسیم باقی نمانده و یا کافی نباشد .

بخش سوم - حساب سود و زیان و تقسیم سود

ماده ۷۱- سود خالص شرکتها ، موسسات و اتحادیه های تعاونی در هر سال مالی عبارت است از درآمد حاصل در همان سال مالی منهای کلیه هزینه ها و استهلاکات و ذخیره ها که پس از کسر یا اضافه نمودن مانده حساب سود و زیان سالیهای قبل به ترتیب زیر تقسیم میشود .

۱- مالیات متعلق با رعایت معافیت های قانونی .

۲ - حد، مل پانزده درصد از سود خالص بعنوان ذخیره قانونی به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم منظور میشود.

۳ - حداکثر ده درصد از سود خالص بعنوان اندوخته احتیاطی به منظور جبران زیانهای احتمالی به پیششهادیهات مدیر و تصویب مجمع عمومی به حساب مربوط منظور میگردد.

۴ - پنج درصد از سود خالص به منظور توسعه آموزش پخش تعاون در اختیار بنیاد تعاون گذاشته میشود.

۵ - حداکثر ده درصد از سود خالص به منظور تامین خدمات رفاهی و پرداخت وامهای قرض الحسنه به اعضاء و کارکنان خود.

۶ - حداکثر پنج درصد از سود خالص با تصویب مجمع عمومی بعنوان پاداش به مدیران و بازرسان و کارکنانی که در پیشرفت امور تعاونی موثر بوده اند، پرداخت خواهد شد.

۷ - نرخ سود سهام شرکتها اعضاء و سرمایه عمومی (یا سود سهام) که به پیشنهاد بنیاد تعاون و تصویب هیات وزیران تعیین و اعلام خواهد شد.

۸ - پس از کسر وجوه مندرج در موارد فوق باقیمانده سود خالص:

الف - در تعاونیهایی توزیع و اتحادیههای تعاونی بعنوان بازاد برگشتی به نسبت معاملات سالانه هریک از اعضاء از کل فروش بین آنان تقسیم میشود و سهم معاملات غیر عضو طبق ضوابط مصوب بنیاد تعاون در اختیار آنها برای مصارف عام المنفعه گذاشته میشود.
ب - در تعاونیهایی تولید بازاد برگشتی به تناسب سهم عضو در افزایش حجم تولید و کاهش ضایعات بر اساس ضوابط مصوب بنیاد تعاون بین هریک از اعضاء تقسیم خواهد شد. (حق العمل سالانه)

بخش چهارم - مالیات شرکتها، موسسات و اتحادیههای تعاونی

ماده ۷۲ - از درآمد مشمول مالیات شرکتها، موسسات و اتحادیههای تعاونی که عبارت از سود خالص پس از کسر ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم و سهم توسعه آموزش بخش تعاون و تامین خدمات رفاهی و پرداخت وامهای قرض الحسنه با رعایت معافیهایی مقرر در این قانون ده درصد بعنوان مالیات وصول میشود.

تبصره - شرکتها، موسسات، تعاونی کشاورزی، صیادی و توزیع و اتحادیههای تعاونی از پرداخت ده درصد مالیات مذکور در فوق معافند.

ماده ۷۳ - از درآمدی که بعنوان سود سهام بین اعضاء و صاحبان سرمایه تقسیم میشود پس از وضع مبلغی معادل ده درصد سرمایه منظور شده در آخرین ترازنامه به نرخ پانزده درصد مالیات وصول میشود.

تبصره - دستگاهها، سازمانهای دولتی، بانکها، نهادهای و سایر سازمانهای عمومی

از پرداخت مالیات سود سهام معافند .

ماده ۷۴ - مازاد برگشتی کمبین اعضای تعاونیهای توزیع و اتحادیههای تعاونی تقسیم میگردد از پرداخت مالیات معاف میباشند و در شرکتها و موسسات تعاونی تولید مازاد برگشتی کمبری تقسیم بین اعضاء تخصیص داده میشود مازاد دویست هزار ریال در مورد هر عضو بهنرخ بیست درصد مالیات وصول میشود .

ماده ۷۵ - مالیات مجموع دریافتهای سالانه اعضای تعاونیها بابت حقوق ، مزایا و پاداش بر اساس مالیات متعلقه بهمجموع دریافتهای سالانه کارکنان بخش دولتی وصول می شود .

ماده ۷۶ - شرکتها ، موسسات و اتحادیههای تعاونی از پرداخت حق تمر سهام و مخارج دادگاه و هزینههای دادرسی در تمام مراحل رسیدگی معاف می باشند .

ماده ۷۷ - معافیت در آمد کلیه فعالیتهایی که طبق قانون مالیاتهای مستقیم مشمول معافیت شناخته شده است شامل شرکتها ، موسسات و اتحادیههای تعاونی که بههمان فعالیتها اشتغال داشته باشند ، نیز خواهد بود .

ماده ۷۸ - در مورد رسیدگی به اختلافات مالیاتی تعاونیها نماینده بنیاد تعاون در کمیسیونهای تشخیص و حل اختلاف مالیاتی شرکت خواهد نمود .

فصل نهم - ادغام ، انحلال و تصفیه

بخش اول - ادغام

ماده ۷۹ - شرکتها ، موسسات و اتحادیههای تعاونی میتوانند با رعایت آئین نامه مصوب بنیاد تعاون و با تصویب مجمع عمومی فوق العاده طبق تشریفات مقرر در این قانون ، با اعلام انحلال و تصفیه در تعاونی دیگری ادغام شده و شرکت واحدی را تشکیل دهند .

تبصره ۱ - در مورد ادغام تعاونی هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به دستگاههای دولتی و سازمانهای عمومی باشد ، موافقت آنها نیز لازم است .

تبصره ۲ - صورت جلسات مجمع عمومی تعاونیهای ادغام شده منضم به مدارک مربوطه باید حداکثر ظرف مدت دوهفته برای ثبت به اداره ثبت شرکتها تسلیم شده و خلاصه تصمیمات به اطلاع کلیه اعضاء و بستانگران برسد .

بخش دوم - انحلال و تصفیه

ماده ۸۰ - شرکتها ، موسسات و اتحادیههای تعاونی در موارد زیر منحل میشوند .

۱ - ورشکستگی طبق قوانین مربوط

- ۲- کاهش تعداد اعضا از حد تصاب مقرر
 - ۳- انقضای مدت تعیین شده در اساسنامه مربوط
 - ۴- توقف فعالیت مستمر بیش از یکسال بدون عذر موجه (به تشخیص بنیاد تعاون)
 - ۵- عدم رعایت قوانین و مقررات مربوط بنا به تشخیص بنیاد تعاون
 - ۶- تصمیم مجمع عمومی فوق العاده
- تبصره ۱- تحقق شرایط بند ۱ و ۲ و ۳ به خودی خود موجب انحلال و ابطال ثبت و رسمیت هر تعاونی می باشد.
- تبصره ۲- تحقق شرایط ۴ و ۵ بوسیله بنیاد تعاون به اداره ثبت اعلام شده و پس از اعلام ، اداره ثبت ، اسناد و رسمیت تعاونی مزبور را ابطال می نمایند . بنیاد تعاون موظف است همزمان موارد مذکور را با ذکر دلایل با اطلاع تعاونی مزبور و اعضاء آن برساند .
- ماده ۸۱- در صورتی که مجمع عمومی فوق العاده رای به انحلال تعاونی بدهد ، در همان جلسه سه نفر جهت تصفیه امور تعاونی انتخاب و به اداره ثبت محل معرفی خواهند شد تا بر طبق آئین نامه مصوب بنیاد تعاون نسبت به تصفیه امور تعاونی اقدام نمایند .
- تبصره - در صورتی که مجمع عمومی فوق العاده نتواند یا نخواهد در باره انحلال تعاونی تصمیم بگیرد بنیاد تعاون را نسبت به انحلال تعاونی و تعیین هیات تصفیه و اعلام آن به اداره ثبت محل اقدام خواهد نمود . این حکم در مواردی نیز که تعاونی طبق تصمیم مجمع عمومی فوق العاده منحل گردیده ولی هیات تصفیه تعیین نشده و یا اینکه هیات تصفیه به تشخیص بنیاد تعاون نتواند به وظایف قانونی خود عمل کند ، اجرا خواهد شد .
- ماده ۸۲- در تصفیه تعاونیها پرداخت تعهدات از محل دارائی های آنها با رعایت تقدم بشرح زیر صورت میگیرد .
- ۱- پرداخت بدهی های تعاونی
 - ۲- پرداخت سهم الشرکه (و یا سهام) اعضاء و صاحبان سرمایه هم میزان ارزش اسمی
 - ۳- انتقال مانده تصفیه به حساب خزانه داری کل
- تبصره - بدهی های تعاونی ها به بانکها و سایر موسسات دولتی و عمومی جزو دیون ممتازه می باشد .

فصل دهم- بنیاد تعاون

- ماده ۸۳- بنیاد تعاون نهادی عمومی غیر دولتی است که تحت سرپرستی وزیر مشاور در امور تعاون جهت تحقق اهداف زیر تشکیل میگردد .
- الف - هدایت ، حمایت و نظارت دولت در امور بخش تعاونی .
 - ب - اجرای کلیه قوانین و مقررات حاکم بر بخش تعاونی
 - ج - ایجاد شرایط مناسب جهت گسترش و توسعه بخش تعاونی و مشارکت همه جانبه عموم مردم در فعالیتهای این بخش
 - د - ایجاد همکاری و هماهنگی بین بخش تعاونی و سایر بخشهای اقتصادی و نهادها و ارگانهای قانونی کشور

ماده ۸- وظایف و اختیارات بنیاد تعاون عبارتست از :

- ۱- نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات مربوط به بخش تعاونی .
- ۲- تهیه لوایح قانونی و آئین نامه های لازم جهت بخش تعاونی .
- ۳- انجام تحقیقات و بررسی های لازم در زمینه های مربوط به فعالیت های بخش تعاونی و تهیه گزارشات و ارائه پیشنهادات به مقامات ذیصلاح کشور .
- ۴- مشارکت و همکاری با دستگاه های ذیربط در تدوین سیاستها و برنامه ریزی های اقتصادی کشور و بخش تعاونی .

۵- تهیه و تصویب اساسنامه نمونه شرکتها و موسسات تعاونی بر اساس قوانین و مقررات مربوط .

۶- هدایت و نظارت بخش تعاونی در جهت اجرای سیاستها و برنامه های رشد و توسعه اقتصادی کشور .

۷- کمک در تأسیس و گسترش تعاونیها و هدایت و حمایت از آنها در جهت رفع مشکلات و نارسائی ها و ایجاد تسهیلات و امکانات مورد نیاز تعاونی . در صورتی که به عملی یک تعاونی فاقد ارگان اداره خود بوده و یا مسوولین آن ناتوان بوده و یا به تشخیص بنیاد تعاون نام صالح باشند ، بنیاد تعاون میتواند موقتاً اشخاص را از بین اعضاء تعاونی و یا خارج از آن جهت تصدی این ارگان تعیین نماید .

۸- ایجاد زمینه های مناسب برای جلب و همکاری و مشارکت عامه مردم و ارگانها و سازمانهای عمومی در جهت ایجاد و گسترش تعاونیها .

۹- جلب همکاری دستگاه های دولتی و عمومی و استفاده مطلوب از امکانات و تسهیلات آنان به منظور رشد و توسعه بخش تعاونی .

۱۰- ایجاد زمینه های همکاری و هماهنگی بین بخش تعاونی و سایر بخشهای اقتصادی .

۱۱- ایجاد همکاری و هماهنگی با دستگاه های دولتی و موسسات آموزشی و ارتباط جمعی در جهت تأمین نیازهای آموزشی بخش تعاونی و اجرای طرحهای کارودانش و مراکز آموزشی .

۱۲- کمک و راهنمایی در حل مشکلات حقوقی شرکتها و موسسات تعاونی و انجام امور داوری و حکمیت بین تعاونیها و بخش تعاونی و دستگاه های دولتی و عمومی و در صورت عدم توافق ارجاع به محاکم قضائی .

۱۳- کمک به تعاونیها جهت تشکیل اتحادیه منظرارت بر انتخابات آن .

ماده ۸۵- تشکیلات بنیاد تعاون عبارتست از :

الف - بنیاد تعاون مرکزی

ب - بنیاد تعاون استان

ج - شعب و دفاتر بنیاد تعاون استان در شهرستانها ، شهرها و بخشها .

ماده ۸۶- آئین نامه تشکیلات و امور اداری و استخدامی بنیاد تعاون با موافقت سازمان اداری و استخدامی بوسیله وزیر مشاور در امور تعاون تهیه و به تصویب هیات وزیران میرسد .

فصل یازدهم - مقررات دیگر

ماده ۸۷- کلیه شرکتها و اتحادیه های تعاونی که قبل از تصویب این قانون بمثبت

رسید مانند بیاید در مهلت مقرر بوسیله بنیاد تعاون و با نظارت آن وضع شود را با این قانون تطبیق داده و اساسنامه خود را بر طبق اساسنامه نمونه تعاونیهایی مذکور در این قانون اصلاح نموده و اصلاحات خود را به هیئت برسانند.

کلیه تعاونیهایی که زیر پوشش و یا نظارت سایر دستگاههای دولتی بوده اند، زیر پوشش و یا نظارت بنیاد تعاون قرار می گیرند این برنامه با اطلاع دستگاه دولتی مزبور رسیده و رؤسای این دستگاهها و رؤسای بنیاد تعاون در این باره توافق و همکاری می نمایند.

ماده ۸۸ - در مواردی که در این قانون تعیین نشده است، تقاضایها معمول قانون تجارت می باشند.

ماده ۸۹ - اعتبار مورد نیاز جهت اجرای این قانون در سال ۶۳ از محل منابع اعتبارات و بودجه سازمان مرکزی تعاون، سازمان تعاون روستایی، مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی و سایر دستگاههایی تامین می گردد که در قانون بودجه سال ۶۳ جهت امور تعاونی اعتبار دریافت نموده اند و در سالهای بعد کلیه اعتبارات مربوط به امور تعاون بصورت کمک در ردیف بودجه مخصوص بنیاد تعاون در لایحه بودجه کل کشور منظور خواهد شد و هزینه آن تابع آئین نامه ای است که به پیشنهاد دوزیر تعاون به تصویب هیأت دولت میرسد. سایر منابع اعتباری مالی بنیاد تعاون اختصاصی بوده و بر طبق آئین نامه خاص خود هزینه می شود.

ماده ۹۰ - دستگاههایی که تا تصویب این قانون در رابطه با تعاونیها فعالیت می کردند، به ترتیب زیر عمل می نمایند.

الف - سازمان مرکزی تعاون منحل گشته و کلیه پرسنل و ساختمان و اموال و بودجه و منابع مالی و اعتباری و تعهدات آن در اختیار وزیر مشاور و سرپرست بنیاد تعاون قرار می گیرد تا بر اساس آئین نامه تشکیلات و آئین نامه اداری و استخدامی بنیاد تعاون مورد استفاده قرار گیرد.

ب - سازمان تعاون روستایی با کلیه سازمان و تشکیلات و پرسنل و اموال و منابع مالی و اعتباری از وزارت کشاورزی منتزع شده و در اختیار وزیر مشاور و سرپرست بنیاد تعاون قرار می گیرد تا در تشکیلات بنیاد تعاون بر اساس آئین نامه جدید مورد استفاده قرار گیرد.

ج - مراکز گسترش و خدمات تولیدی و عمرانی با کلیه سازمان و تشکیلات و پرسنل و اموال و بودجه و منابع مالی و اعتباری از وزارت کشور منتزع شده و جهت بکار گیری

در تشکیلات بنیاد تعاون در اختیار وزیر مشاور و سرپرست بنیاد امور تعاون قرار می‌گیرد و شورای عالی و شورای هماهنگی استانی‌های مراکز گسترش و خدمات تولیدی و عمرانی نیز منحل می‌گردد .

د - سایر ارگانها و موسساتی که در رابطه با تعاونی‌ها فعالیت می‌کرد مانند ، باکلیه تشکیلات و سازمان و بودجه و پرستل و اموال در اختیار وزیر مشاور و سرپرست بنیاد تعاون قرار می‌گیرند که با منحل گشته و یا با رعایت ضوابط این قانون و آئین‌نامه‌های مربوط تحت پوشش بنیاد تعاون قرار گیرند .

ماده ۹۱ - با تصویب این قانون ، قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۶ خرداد ماه ۵۰ و اصلاحیه بعدی آن و قانون اشتغال دیپلم‌های بیگار (قانون تشکیل مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی) و سایر قوانین مربوط به بخش تعاونی ملغی شده و اختیارات کلیه دستگاههای دولتی و وابسته به دولت در امور تعاونیها با رعایت این قانون به بنیاد تعاون منتقل می‌گردد .

تجصره - تعاونیها موظفند در مدتی زمان‌بندی شده مطابق ماده ۸۶ خود را با قانون جدید تطبیق نمایند . در غیر این صورت از نظر این قانون تعاونی شناخته نشده و اداره مثبت موظف است نام آنها را از شرکتهای تعاونی حذف نماید . / ض

تاریخ چاپ ۶۲/۳/۱۹